

Eesti maaelu arengukava 2014 – 2020 juhtkomisjoni I istung

Hotel Euroopa, Tallinn

PROTOKOLL

19.10. 2011 nr. 1

Algus kell 09.30, lõpp 15:00

Juhatas: Ants Noot.

Osalejad: T.Kevvai, K.Liebert, H.Aamisepp, Ü.Hunt (asendas A.Riisenberg), M.Kaas, J.Kallas (asendas J.Hämmal), K.Küttis (asendas Ü.Kikas), I.Laas, M.Mikk (asendas E.Peetsmann), K.Nurm, H.Nurmsalu, T.Nõvandi, A.Oherd, K.Peterson, S.Potisepp, T.Rüütle, T.Saron, P.Seestrاند, I.Sikk (asendas E.Vilem), R.Strastin, R.Sõrmus, K.Talviste, I.Tedrema, M.Timmo, T.Timmusk, P.Treiberg (asendas K.Mats), M.Vain, A.Varblane, R.Värnik.

Puudusid: M.Kaldmäe, A.Oopkaup.

Kutsutud: M.Gorban, A.Kimmel, O.Krist, Ü.Puusta, K.Rannik, M.Talvik, E.Sokk, T.Sova, K.Kaare, H.Raudla, A.-L.Mändmets.

Protokollis: Anne-Liisi Mändmets

1. Sissejuhatus ja päevakorra tutvustus

Sissejuhatus tegevi MAK 2014–2020 juhtkomisjoni esimees A. Noot. EL-s on käimas aktiivsed arutelud järgmise finantsperspektiivi (2014-2020) ja ühisest eelarvest rahastatavate poliitikate osas. EL eelarve ja poliitikate planeerimine peaks nende ettepanekute raames muutuma senisest strateegilisemaks ja ühte sammu astuvamaks. Eelmisel nädalal avaldatud ÜPP reformipaketi eelnõude hulgas on ka määrus, mis reguleerib maaelu arengu poliitikat. Käesoleva programmi perioodi maaelu arengukava 2007-2013 rakendamisest on enam kui pool praeguseks selja taga, ligikaudu 2/3 vahenditest (64%) kohustustega kaetud ning väljamaksed liginevad poolele programmi mahust (44%). Põllumajandusministeerium (PM) on alustanud MAK 2014-2020

ettevalmistusi, praeguseks oleme kokku pannud esialgse versiooni maapiirkonna hetkeolukorra analüüsis. Lisaks sellele on moodustatud juhtkomisjon, mis peaks pakkuma tuge maaelu arengu poliitikat reguleerivate EL õigusaktide kohta seisukohtade kujundamisel, EL fondide rakendamiseks koostatava ühise strateegilise raamistiku ning partnerluslepingu kohta ettepanekute tegemisel ja MAK 2014-2020 koostamisel. PM plaanib juhtkomisjoni raames jätkata senist laiapõhjalise kaasamise praktikat – juhtkomisjoni on kaasatud 26 erinevat organisatsiooni/asutust. Oluline on, et kõik MAK 2014-2020 koostamise käigus tehtavad otsused oleksid analüüsil põhinevad ning et esmajoones lepime kokku, milline on maapiirkonna tänane olukord, kuhu tahame jõuda ning alles seejärel lahendusteid (meetmed), kuidas sinna jõuda.

2. Ettekanne: EL maaelu arengu poliitika 2014-2020 programmiperioodil

(ettekannet lisana istungi materjali juures)

Ettekande tegi T. Kevvai. Ettekanne käsitles läbirääkimiste protsessi EL tasandil, EL 2020, ühise strateegilise raamistiku ÜPP ja maaelu arengu poliitika eesmärgid ja prioriteete, ühist strateegilist planeerimist, maaelu arengu poliitika programmeerimist ja instrumente, EL, sh maaelu arengu poliitika eelarvet, Eesti seisukohtasid, MAK 2014-2020 ettevalmistusi.

Osalejad tundsid huvi, millised on Eesti võimalused maaelu arengu vahendite liikmesriikide vahelisel jaotamisel, millised tegevused ja ajakava on ettenähtud eelhindamise raames, milline on juhtkomisjoni roll Eesti seisukohtade kujundamisel, kuidas on kaasatud muud vahendid maapiirkondade arendamiseks, kas juhul, kui Eesti maaelu arengukavasse otsetoetuste piiristamise kaudu vahendeid ei lisandu, jäävad innovatsiooniga seotud tegevused rahastamata, kuidas toimub Leader-lähenemise laiendamine muudesse fondidesse, millised on seisukohad tulemusreservi ja eeltingimuste osas.

PM selgitas, et ettekandes toodud liikmesriikide vahelise maaelu vahendite jagamise kriteeriumid on hetkel toodud õigusaktidega kaasnevas mõjuhinnangus, samas lõpliku jaotuse teeb Euroopa Komisjon (EK) ning selle kriteeriume ei avalikustata. Eelhindamine hange on PM poolt ettevalmistamisel, selle osa on ka keskkonnamõju hindamine. Vabariigi valitsuses on kavas heaks kiita üldised Eesti positsioonid kogu ÜPP reformipaketi kohta, need põhinevad juba varem kinnitatud VV seisukohtadel ÜPP tuleviku osas ning need ei käsitle detailseid rakendusmehhanisme. VV seisukohad vajalikud mandaadina EL otsustusprotsessis osalemiseks. Kindlasti on kavas nendest aruteludest teavitada ka juhtkomisjoni. Tulemusreservi osas on PM kriitilisel seisukohal, kuivõrd objektiivsete näitajate leidmine on väga keeruline, mille põhjal tulemusi mõõta ja reservi jagada. EK poolt on teatud meetmed väga prioriteetsed, sh innovatsioon, seega arvatavasti peame sellele meetmed ette nägema, innovatsiooni meetmete puhul on EL osalus kuni 100%, otsetoetuste piiristamine on siin lisavõimalus. Leader on maaelu arengu poliitikas kohustuslik ning sellele tuleb ette näha kuni 5% programmi EL osalusest. Muude fondide puhul on see võimalus, teatud meetmeid saaks rakendada läbi kohalike tegevusgruppide strateegiate.

Rahandusministeerium selgitas, et ettevalmistustega erinevate poliitikate ühiseks planeerimiseks on algust tehtud. Hetkeseisuga on kaardistatud erinevate poliitikate kokkupuutekohad. Leader muudesse fondidesse laiendamise osas esialgu seisukohad puuduvad.

Otsused: ettepanekud ja kommentaarid võetakse teadmised. Ettekanne edastatakse juhtkomisjoni liikmetele.

3. Prioriteet 1: teadmussiire põllumajanduses ja metsanduses (ettekannete istungi materjali juures (lisa nr 1)

Osalejad tegid ettepanekuid olukorrajelduse täiendamiseks ühistegevusega, keskkonnanõuandega, nõuandetoetuse saajate ringi laiendamise vajadusega, täiendavate tugistruktuuridega, MAK meetme 1.7 võimaluste ja tulemustega, teadus- ja arendustegevusele suunatud meetmete ühtlustamise vajadusega, kutseõppega, mentorsüsteemi loomise vajadusega, organisatsioonide juriidilise nõustamisega, nõuandele ning teadus- ja arendustegevusele suunatavate vahendite mahuga, hinnangutega olemasolevale olukorrale, metsanduse osa laiendamise ja prioriteedi nimetuse täpsustamiseks.

PM selgitas, et kuivõrd MAK 2014-2020 koostamisega alustati juba enne EL õigusaktide avaldamist, siis võivad olukorrajelduse struktuur ja prioriteetide nimetused erineda EL õigusaktides tooduga võrreldes, olukorrajelduse täiendamise käigus on kavas seda täpsustada. Samuti juhtis PM tähelepanu, et ühistegevust on käsitletud 3. prioriteedi raames, nõuande on tootjatele vabatahtlik, edaspidi on nõuandetoetuse puhul taotlejaks nõuande andja, praktikatoetust saavad taotleda ettevõtjad, hinnangute andmine olukorrale sõltub püstitavatest eesmärkidest, olukorrajeldus katab kogu poliitika ulatust.

Otsused: PM analüüsib tehtud ettepanekuid ning andmete olemasolu ja ettepanekute põhjendatuse korral täiendab vastavalt olukorrajeldust.

4. Prioriteet 2: põllumajanduse konkurentsivõime ja põllumajandusettevõtete elujõulisus (lisa nr 2)

Osalejad tegid ettepanekuid lisada olukorrajeldusse võrdlus EL keskmiste näitajatega, näitajad ÜPP toetustasemetega, kirjeldada muid metsa mittepuidulisi väärtusi, mahepõllumajandussaaduste töötlemise olukorda, täpsustada mahepõllumajanduse andmeid, analüüsida puidu ühismüügi vajadusi, lisada loomade heaolu juurde investeerimisvajadused, tuua välja näitajad mahepõllumajanduse konkurentsivõime kohta, kirjeldada aiandussektori sisendi- ja ressursimahukust, maaparanduse vajadusi ning seoseid veekaitsega ja toiduainetööstuse konkurentsivõimet.

PM selgitas, et mahepõllumajandussaaduste töötlemist ja toiduainetööstuse konkurentsivõimet on käsitletud 3. prioriteedi raames, konkurentsivõime käsitlemisel

tuleb silmas pidada ka muid näitajaid kui toetusi hektari kohta, kuivõrd EK oma argumentatsioonis kasutab ka muid näitajaid, mille osas Eesti olukord EL keskmiste näitajatega võrreldes ei pruugi väga halb olla, pigem tuleks keskenduda sellele, kuidas põllumajandustootjate sissetulekuid suurendada. Samuti juhtis PM tähelepanu, et liikmesriikidel on võimalus 5% oma maaelu vahenditest suunata otsetoetuste maksmiseks, I ja II sammast tuleks käsitleda tervikuna, otsetoetuste rohestamise teatud elemendid ei ole Eesti tingimustes asjakohased.

Otsused: PM analüüsib tehtud ettepanekuid ning andmete olemasolu ja ettepanekute põhjendatuse korral täiendab vastavalt olukorrakirjeldust.

5. Prioriteet 3: toiduahel ja riskijuhtimine (lisa nr 3)

Osalejad tegid ettepanekuid olukorrakirjelduse täpsustamiseks ettevõtete arvu ja allikate osas, täiendada olukorrakirjeldust tehtud investeringute, toiduainetööstuste riskide osas, kirjeldada turukõikumisi riskina ja lühikese tarneahela olukorda, kaardistada toidu tarneahela erinevate osapoolte vajadused, kirjeldada sektorite olukorda eraldi, täpsustada prioriteedi nimetuses kasutatavaid mõisteid, käsitleda riskide juures kaitsealuste loomadega seonduvat, täpsustada andmeid mahepõllumajanduse osas.

PM omalt poolt rõhutas, et toidu tarneahelat tuleks käsitleda tervikuna, vajadusel kaasame eksperte valdkondade osas, mille kohta andmed kättesaadavad ei ole.

Otsused: PM analüüsib tehtud ettepanekuid ning andmete olemasolu ja ettepanekute põhjendatuse korral täiendab vastavalt olukorrakirjeldust.

6. Prioriteet 4: ökosüsteemid (lisa nr 4)

Osalejate poolt tehtud ettepanekute kohaselt võiks olukorrakirjeldust täiendada mineraalväetiste ja taimekaitsevahendite osas EL keskmiste näitajate võrdlusega, täpsustada tuleks Natura 2000 andmeid, lisada tuleks seoseid veemajanduskavadega, NTA stsenaariumide tausta tuleks lahti kirjutada, mullastiku osas võiks mõisteid ühtlustada, kirjeldada võiks jahinduse rolli. Samuti juhti tähelepanu, et olukorrakirjelduse analüütilist väärtust saaks parandada, tehti ettepanekuid PMK püsihindamise andmete ning Riigikontrolli auditite raporti kasutamiseks.

PM oli seisukohal, et olukorrakirjelduse eesmärk on anda ülevaade olukorrast ning sellest tulenevalt peabki see põhinema erinevatel allikatel, mille põhjal see pilt kokku pannakse. Samuti kutsus PM üles esitama informatsiooni ja ettepanekuid, mis puudutavad tehnoloogia potentsiaali kasutamist saagikuse ja taimekaitse valdkonnas.

Otsused: PM analüüsib tehtud ettepanekuid ning andmete olemasolu ja ettepanekute põhjendatuse korral täiendab vastavalt olukorrakirjeldust.

7. Prioriteet 5: ressursisääst ja keskkonnasäästlik majandus (lisa nr 5)

Osalejad tegid olukorrakirjelduse kohta ettepanekuid, mille kohaselt töötleva tööstuse sektori energiakasutuse osas võiks välja tuua toiduainetööstuse osakaalu, lisada võiks andmed KIK-st keskkonnatehnoloogiate kohta antud toetuste kohta, kirjeldada aiandussektori eripära sisendite ja energia kasutamise seisukohast, täpsustada tuleks mõisteid energiatarbimise osas, täpsustada 20% energiatõhususe eesmärgi saavutamise võimalusi, käsitleda tuleks ka rohtsest biomassist ja sõnnikust toodetava biogaasi võimalusi, kirjeldada tuleks tehnoloogiate kallidust ja pikka tasuvusaega väiketootjate aspektist, lisada vajadused taristu osas, mis võimaldaks puidu biomassi metsast välja tuua, analüüsida tuleks põllumajandusettevõtete optimaalseid suurusi transpordi seisukohast, kirjeldada tuleks tapamajade baasil taastuv energia tootmise võimalusi.

PM juhtis tähelepanu, et teatud ettepanekud väljuvad maaelu arengu poliitika ulatusest, eriti, mis puudutab suuremahulisi taristuid. Samuti kutsus PM esitama ettepanekuid tavakütustest sõltuvuse vähendamise tehnoloogiate ning võimalike stiimulite kohta, mida saaks olukorrakirjelduses kajastada.

Otsused: PM analüüsib tehtud ettepanekuid ning andmete olemasolu ja ettepanekute põhjendatuse korral täiendab vastavalt olukorrakirjeldust.

8. Prioriteet 6: töökohad ja maapiirkonna areng (lisa nr 6)

Osalejate poolt tehti ettepanekuid prioriteedi täiendamiseks inimeste ja kapitali maale viimise soodustamisega, täpsustada olukorrakirjeldust majanduslikult aktiivsete ettevõtete osas, lisada võrdlused EL keskmise ettevõtlusaktiivsusega, uuendada andmeid aktiivsete äriühingute osas, kirjeldada MTÜ-sid kui töökohtade loojaid ja ettevõtjate konkurente teatud valdkondades, tuua välja näitajad rahvastiku tiheduse, paiknemise ja rände osas, kirjeldada mittepõllumajanduslikku ühistegevust, kirjeldada äärealade väiksemat investeerimisvõimet, lisada viited üleriigilisele planeeringule Eesti 2030 ning käsitleda ka metsas kaardistatud pärandkultuuri objekte.

PM juhtis tähelepanu, et prioriteetide loetelu on ette antud EL maaelu arengu määruses, teenuste kättesaadavuse parandamiseks on kavandamisel erinevaid meetmeid, nt regionaalministri teenuskeskuste programm, teatud ettepanekud on pigem muude poliitikate teema ning nendega tuleks tegeleda partnerluslepingu raames, üleriigiline planeering Eesti 2030 ei ole veel vastu võetud.

Otsused: PM analüüsib tehtud ettepanekuid ning andmete olemasolu ja ettepanekute põhjendatuse korral täiendab vastavalt olukorrakirjeldust.

Kokkuvõte

Oktoobri lõpuks palume kirjalikke ettepanekuid olukorrakirjelduse kohta e-postile: mak2020@agri.ee. Käesoleval aastal novembri lõpus/detsembri alguses on kavas veel üks juhtkomisjoni kohtumine, kus arutatakse MAK 2014-2020 eesmärgid ja SWOT-

analüüsi ning anda ülevaade EL otsustusprotsessi raames toimuvatest aruteludest EL maaelu arengu määruse osas. PM saadab juhtkomisjonis tehtud ettekande ning asjakohased EL õigusaktide eelnõud juhtkomisjoni liikmetele.

Ants Noot
Komisjoni esimees

Anne-Liisi Mändmets
Protokollija

Protokolli lisana on esitatud tabel ettepanekutest.